

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת נח

אור

עולם חסד יבנה:

בפרשתנו 1 (יא) ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס: (יב) וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ: (יג) ויאמר אלהים לנח קח כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ:

שאלות:

א { יש לשאול מדוע הקב"ה החריב את העולם ולא הענישם ביסורים על שחיתות דרכם? ב { מדוע בכדי להציל את נח נזקק לתיבת נח ולא הצילו בדרך אחרת? ג { ויותר קשה שהזקיקו להיכנס לתיבה יחד עם כל סוגי הבעלי חיים שיש בבריאה שמהם יהיה המשך, ובכך עבר סבל נורא שלא היה להם לא יום ולא לילה במשך שנה שלימה כמבואר בחז"ל 2 ?

טעות אנושית:

רבים וטובים טועים כי חסד הוא דבר נפלא אבל אפשר להתקיים בלעדיו, ולזאת רבים וטובים חיים את החיים שלהם ודואגים לספק את צרכיהם וכל מעיינם הוא במילוי צרכי המשפחה בלבד, ובפרט כאשר המצב הכלכלי קשה הרי שכל אחד מתמודד עם הקיום שלו כך שאין מקום למחשבה על הזולת, אולם תורתנו מלמדת אותנו שקיום העולם תלוי בחסד שכתוב עולם חסד יבנה כאשר נבאר.

בשבח מידת החסד:

אברהם אבינו נשתבח על שמדריך בניו למידת החסד שנאמר 3 : כי ידעתינו למען אשר יצוה את בנינו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יקוק לעשות צדקה ומשפט וגו' : על מידת החסד אמר דוד המלך 4 פראמרתני עולם חסד יבנה וגו' : ועל כך אמר הנביא ירמיהו 5 כי אם בראת תהלה המתהלל השכל וידע אותי כי אני יקוק עשה חסד משפט וצדקה בארץ פיבאלה חפצתי נאם יקוק: וכבר אמרו חז"ל 6 דרש ר' שמלאי: תורה - תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים; ללמדנו עד כמה חשובה מידת החסד שהקב"ה בכבודו ובעצמו מאלפנו בתחילת התורה כיצד עושה חסד לאדם וחווה למרות שעברו על רצונו ובאשמתם התביישו שהם ערומים עשה להם כותנות עור, וסופה חסד שקבר את משה רבנו בגאי, בכדי שנלך בדרכיו לעשות תמיד חסד.

ההבדל בבריאה בין בני אדם לבעלי חיים מידת החסד

כאשר נתבונן כיצד הקב"ה ברא את העולם יש בעלי חיים ויש בני אדם הבעלי חיים התנהלות החיים שלהם שונה מבני אדם כמבואר בחז"ל 7 ר"ש בן אלעזר אומר: מימי לא ראיתי צבי קייץ, וארי סבל, ושועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער, ביאורם של דברים כאשר נתבונן הקב"ה ברא בעולם בעלי חיים אשר חיים וקיימים ומתפרנסים ומסתדרים ללא שנוזקים זה לזה בהיות ומזונם מצוי להם אם זה צומח או חי כל אחד משיג את מזונו, אם זה בגדים אינם נצרכים מאחר והבגד שעל גופם מיום לידתם גודל איתם ולא נצרכים לא למפעלי טקסטיל ולא למתפרות ולא למכבסה, לא זקוקים להנעלה כי לרגליהם פרסות לכל ימיהם והמספר גודל עם השנים, אינם זקוקים למפעלי יצור ולא לבתי חולים ולא לצבא ולא לספרים שיספרו אותם, ולא דאגה למגורים ובנקים למשכנתאות, בקיצור לא זקוקים לשום עזרה מהשני וכל אחד חיי את החיים שלו ודואג לעצמו, לעומת זה בני אדם נזקקים לדאוג לתזונה ולהכין ולבשל וממילא זקוקים למאפיות ומפעלי מזון וכן הלבשה והנעלה וכן למגורים ולבתי חולים ולבנקים וכל התעשייה אשר מייצרת ומספקת כל צורכי גופו של האדם מה שאין ביכולת שום אדם למלא בלי עזרת אחרים, בכדי שיצטרכו זה לזה כי קיום העולם עומד על חסד איש עם חברו ואחד משלים את השני ובלעדי זה אין קיום לאדם, ולזאת עולם חסד יבנה. כמו כן יש עניים ועשרים במטרה שהעולם יהיה בנוי ומושתת על חסד. כמסופר בחז"ל 8 ששאל טורנוסורפוס את רבי עקיבא איך אתם נותנים צדקה לעני הרי הקב"ה עשה אותו עני וכך רצונו ואם כן לעזור לעני זה נגד רצון השם, והשיבו שההיפך הקב"ה עשה אותו עני בכדי לזכות אחרים בעשיית צדקה וחסד. הראת לדעת כי אין קיום לעולם בלי מעשה חסד ולזאת לא היה קיום לדור המבול כאשר נבאר.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מאמרי חז"ל על האנוכיות בדור המבול:

והנה דור המבול היה היפך קיום העולם והיה כולו מושגת על אנוכיות ואהבה עצמית כך שהיו מושחתים בעריות ובגזול כדי למלא תאוותם ולדאוג כל אחד לצרכיו מבלי להתחשב בשני עד שאמרו חז"ל ל 9 שהתחכמו לגזול ולרושש באופן שלא יתאפשר לתובעם וכאשר אחד מוציא סחורה כל אחד בה וטועם פחות מפרוטה עד שגומרים לו הכל בטעמות. עוד מבואר בחז"ל 10 שהיו מושחתים בעריות והיו מחליפים נשים ומתלוצצים ממי שהוכיחן על מעשיהם. וגם היו אפילו יתום ואלמנה שחסכו פרוטה לפרוטה בשביל לרכוש חמור לפרנסתם היו גוזלים מהם בלי רחמים. לזאת לא היה שייך להסתפק בענישה אלא במבול אשר מחק את כל היקום כי אין לו קיום בלי חסד. כמו כן למרות שהקב"ה הבטיח שלא יחריב יותר את העולם בכל זאת לאחר מכן מחק את סדום מהעולם בגלל שגם הם השחיתו דרכם באכזריות ואנוכיות כמבואר במדרשים. ולזאת דור הפלגה אשר חזה במו עיניו שבלעדי חסד ועזרה הדדית אין קיום לעולם התאחדו והיו לעם אחד ושפה אחת אמנם לרעה אך בגלל זה לא נעשו כדור המבול אלא בלל שפתם וגרם לפירוד בניהם.

הצלת נח אך ורק על ידי מפעל החסד:

ובזה נבין הטעם שהוצרך הקב"ה לצוות את נח לעשות תיבה ולהכניס בה את כל החיות ולהיות יחד איתם דוקא, בהיות שהעולם היה קיים על עמוד החסד, וכיון שהשחית כל בשר את דרכו על הארץ ומלאה חמס נמחק עמוד החסד ממילא אין זכות קיום לעולם ונגזר המבול למחוק העולם, ובכדי שחן יוכל להינצל במצב כזה יש אך ורק דרך אחת על ידי שהוא יהיה בתיבה אחת עם כל הבעלי חיים ויצטרך לטפל בהן יומם ולילה כדי שיעסקו כל הזמן בחסד ורק על ידי זה נבדל מיתר העולם להינצל, ולולי עסק החסד לא יועיל צדקותו להינצל מהגזרה הכללית, ובזה יובן היטב מדוע כתוב "ויזכור את נח ואת כל החיה אשר איתו בתיבה" מה הצורך להדגיש את החיה אשר איתו? אלא המכוון בזה בזכות החסד שעסק בו כל הזמן בלי הפסק. ושמחתי כמוצא שלל רב שנלע"ד שזהו כוונת האור החיים הקדוש אשר עמד על דקדוק זה בפסוק בתירוץ שני עיי"ש. **נמצא** יוצא לפי זה שגדר תיבת נח היינו תיבת חסד וכשמה כן היא להיות נח לבריות וזה סוד קבלת תפילתו והצלתו ממי המבול, כי כבר חז"ל אמרו חז"ל וצדקה תציל ממות כוח החסד להפך מידת הדין למידת הרחמים, ולכן למרות שמבואר בחז"ל שאנשי דור המבול היו גדולים מאוד ואף הן עשו תיבות מברזל ואילו תיבת נח מעצים הוא ניצל והן לא ניצלו, כי ברור שלא היה בכוח התיבה לעמוד מול עוצמת מי המבול באופן טבעי אפילו מאבן וברזל הכל נימוח על ידי הזרמים והחום, אולם התיבה של נח ניצלה מכח החסד שנעשה בה כל רגע ורגע והיינו עולם חסד יבנה.

משלי פרק כא פסוק (ג) עֲשֵׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחַר לִיקוֹק מִזָּבַח:

ולכך כתוב 11 בחז"ל שפעם יצא רבן יוחנן בן זכאי ותלמידו רבי יהושע וראו מקום חורבן המקדש ואמר רבי יהושע לרבו אוי לנו שחרב מקום שבו היו מכפרים על העוונות, השיבו רבו אל ירע ליבך שיש תחליף והא מידת החסד כמאמר הנביא הושע כי חסד חפצתי ולא זבח.

החסד סגולה לבטל גזרות ולקבל תפילתו:

עולה ומתבאר מדברנו שהסוד להינצל מכל גזירה רעה ושתפילתו תתקבל לעשות תיבת נח פירושו עיי שיעשה חסד עם חבירו ולהרבות במעשי חסד כפי יכולתו, בהיות ואפילו מתפלל לאיזה דבר צריך לדעת שאולי מצד מידת הדין לא מגיע לו וכדי שבכל זאת יזכה שתתקבל תפילתו, הסגולה היא להרבות במעשה צדקה וחסד ועיי"ז זוכה שהקב"ה מתנהג עימו כפי מידתו שאינו מסתכל רק על עצמו ועל מה שמגיע לו אלא חושב איך לעזור לחבירו גם הקב"ה כך מטיב לו למלא כל משאלות ליבו, ולכן אמר הפסוק ונח מצא חן בעיני השם. שכל הצלתו בגלל מציאת חן על ידי מעשה החסד.

מעשה שהיה:

ונספר אחד מיני אלפי סיפורים עד כמה החסד מגן על האדם מגזרות רעות רח"ל ובלעדיו אין לו זכות קיום. מסופר על גביר אחד שהיה עושה צדקה וחסד והיה ערירי וכבר בגרו הוא ואשתו ולכן השתדלו לעזור לאחרים יותר, והנה פעם עמדו לחתן יתום ויתומה באותה עיר ויצאו לעשות מגבית עבורם כי אין להם דבר, כאשר הגיעו אליו שאל כמה הם זקוקים לצרכי החתונה נאמר לו צריך חמשת אלפים רובל, אמר להם שהוא מוכן לזכות במצוה ולתת להם את הסכום ובלבד שהחתן והכלה יזמינו אותו לחתונה, השיבו לו אין ספק שהוא יהיה המוזמן הראשון כי כל האירוע בזכותו, ואכן נעשו כל ההכנות לעריכת

בית: רח' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירוני
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

החתונה והגיע היום, אולם לצערנו מרוב טירדות החתן שכח להזמין את בעל השמחה שתתם הכל, בהגיעם לחופה וכבר נמצאים תחת החופה פיתאום החתן נזכר מהתורם איך יתכן שלא הזמינו, לכן ביקש מכולם סליחה שהוא חייב לעכב החופה עד שנלך להזמינו ולהתנצל בפניו, השעה כבר היית מאוחרת הגיעו לביתו של הגביר בשירה וריקודים וראו מצד אחד שהכל חשוך ומצד שני הדלת פתוחה דפקו ודפקו ולא עונים, החליטו שהם נכנסים הדליקו את האור ומגלים מחזה מחריד שהגביר ואשתו כפותים בחבלים על הריצפה ואינם יכולים לזוז, שאלו אותם מה קרא ואז סיפרו הגביר ואשתו כי באו שודדים לביתם וכפתו אותן והיכו אותם לגלות היכן הכסף ואם לא הם יהרגו אותם, והנה בעודן מכים בהן נשמעו קולות השירה והריקודים ותיכף נבהלו וברחו להם, כמובן שקמו והתלבשו והודו לקב"ה על הנס הגדול שנעשה איתם בזכות הצדקה והחסד שעשו עם החתן והכלה, והתברר למפרע כי מאת השם היית זאת ששכחו להזמין עד אותה שעה בכדי להצילם ממות. וזהו גומל נפשו איש חסד אדם שעושה צדקה וחסד הוא עושה עם עצמו ובני ביתו שבזכות הצדקה והחסד האדם ניצל מכל מיני גזרות רעות וזוהי תיבת נח.

מעשה שהיה וסיפר על עצמו.

אינג' אליהו זרבי מהנדס מיזוג במקצועו מתגורר כיום בהרצליה, אך בשעת ההתרחשות לפני חמש עשרה שנה עדיין התגורר בחולון הייתי מתפלל בבית כנסת 'סודאי' בעיר. בית כנסת? זה לא רק בית כנסת, אלא מרכז תורני של תורה, תפילה וחסד אשר פעיל עשרים ושניים שעות ביממה יש שם הכל, החל מתפילות דרך שיעורי תורה ועד בית תמחוי, ועוד. באיזה בוקר והיה זה בעיצומו של קיץ התעוררתי עם חלום די קשה. אמרתי 'הטבת חלום' בברכת כהנים, ולאחר התפילה חישבתי את המעשרות שעלי להפריש וזה יצא אלף ושלושים ושש ש"ח. מסרתי לגבאי ויצאתי לעבודה ב'בית לחם'. הקימו שם בית מלון, ואני עשיתי את הנדסת מיזוג. מ'בית לחם' הייתי אמור להגיע בהמשך לישראל. הדרך הקצרה היא דרך רמאללה, אך כדי לא להיתקל בערבים משליכי אבנים העדפתי להאריך דרך כביש אלון. למי שמכיר, מדובר בדרך צרה שבצדה האחד הר ובצדה השני תהום. ולפתע מכונית צבאית אשר מסיעה חיילים, מגיחה הישר מולי. הנהג כנראה נרדם יש לי שבריר שנייה כדי להחליט לחתוך ימינה לכיוון התהום, או לשבור שמאלה לכיוון ההר אז יש יותר סיכוי שהוא יפגע בי. לתאר לכם את הפחד שעטף אותי? בלתי אפשרי. רק תתארו לעצמכם שלוש אפשרויות שכל אחת רעה מהשנייה להתנגש בהר, להידרדר לתהום, להמתין שרכב צבאי כבד יתנגש בך. אני צועק 'שמע ישראל', חותך ימינה, ו'מרגיש' את הרכב הצבאי שועט צמוד אלי. רק מההדף יכולתי לעוף לתהום. בחסדי השם המרובים, בדרך פלא, לא התממשה אף אחת משלושת האפשרויות הנ"ל, הקב"ה יצר אפשרות רביעית נחמדה להינצל מהתקרית לחיים טובים ולשלום! עדיין לא סיפרתי שאני ילד אירן. כאשר עזבה אמי (עליה השלום) את אירן, היגרה משם הישר לארה"ב. אבי זכרונו לברכה נפטר כבר באירן ונטמן ב'טהרן'. אמא התגוררה בלוס אנג'לס לצד שמונת אחיה ואחיותיה. אני עדיין לא מעכל את הנס הגלוי שהיה לי, וממשיך בדרך. בשעה חמש אחה"צ כבר הייתי בבית, ואמא מתקשרת מלוס אנג'לס. בשל הפרשי השעות, אצלה מוקדם עכשיו שבע בבוקר, "אליהו, מה קרה?" כך היא פותחת ושואלת. "למה?" אני משיב בשאלה. היא לא מוותרת "אליהו, מה קרה?" ואז היא מספרת לפני שעתיים (חמש לפנות בוקר בלוס אנג'לס, שלוש בצהריים כאן) חלמתי שאבא אומר לי "אליהו שילם אלף ומשהו שקל והצילו אותן ממוות, אז תספר לי מה בדיוק קרה" כמובן סיפרתי לה על התרומה בסך אלף ושלושים ושש ש"ח. שזכיתי לתרום באותו בוקר, ועל נס הצלתי מאוחר יותר באותו יום. [מגיליון 'איש לרעהו' תזריע תשע"ו].

מוסר השכל:

למדנו מפרשתנו בגנות מידת האנוכיות וחשיבות וחובת מידת החסד, כי אין קיום לעולם כאשר נוהגים במידת האנוכיות והדאגה האישית והתעלמות מהזולת, שזה בעצם הנהגת בעלי חיים שכל אחד חיי עם עצמו והדאגה האנוכית בלבד, אבל האדם נברא במתכונת המחייבת חסד ואיש את רעהו יעזרו כמידתו ודמותו של הקב"ה אחרת אין קיום לעולם ואין זכות קיום לאדם, וכל אדם צריך להרגיל את עצמו לפתוח את ידו ולתת כפי יכולתו עד אשר יקנה את מידת החסד כמו שכתב הרמב"ם 12 שהכלל בקניין המידות הטובות הוא בריבוי המעשים ועדיף הרבה מעשים קטנים ממעשה אחד גדול. יעזור השם שנזכה כולנו להיות אוהבי חסד ורודפי חסד וזרענו ובוזה נזכה לשפע ברכה והצלחה ובריאות אמן.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו
יו"ר ועדת סת"ם
הרבנות הראשית לישראל

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין
The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

1. **בראשית פרשת נח פרק ו פסוק (יא).**
2. **כמבואר במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשת נח ו אלה תולדות נח,** וכיו אחר כל השבח הזה, (משלי י"א) הן צדיק בארץ ישולם, בא לצאת ונשתלם, אתמהא דאמר רב הונא משום ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי, נח כשהיה יוצא מן התיבה הכישו ארי ושיברו. וכן **במדרש הגדול פרשת נח.** סוד גדול נתן לו הקדוש ברוך הוא לנח שהודיעו כל מיני מזונות שלכל חיה וחיה ועוף ועוף, מה שאין כל בריה יכולה לעמוד על זאת. ולא עוד אלא שהודיעו כמה העוף אוכל בכל יום, כמה החיה אוכלת בכל יום, באיזו שעה הן ניוונין, איזו חיה ניוונת בשעה אחת ואיזו חיה בשתי שעות ואיזו בשלוש. ראייה לכל אלו שהוא זמן ופרנסן שנים עשר חדש כראוי.
3. **בבראשית פרשת וירא פרק יח פסוק יט:** כִּי יִדְעֲתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת־בְּנָיִו וְאֶת־בֵּיתוֹ אֲחֵרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָדְךָ יִקְוֶה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יִקְוֶה עֲלֵי־אֲבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר־דָּבָר עָלָיו:
4. **בתהלים פרק פט פסוק (ג) כִּי־אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמַיִם | תִּכַן אֲמוֹנַתְךָ בָּהֶם:**
5. **ירמיהו פרק ט פסוק (כב) כִּי־אָמַר יִקְוֶה אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל חֶסֶם בְּחֻמְתּוֹ וְאֱלֹהֵי־תְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־תְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:** (כג) כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֶּׁפֶל וְיִדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יִקְוֶה עֲשֵׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאֶרֶץ כִּי־בְאֵלֶּה חֲפָצֵי נַאֲסֵי־יִקְוֶה:
6. **במסכת סוטה דף יד ע"א** דרש ר' שמלאי: תורה - תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים; תחילתה גמילות חסדים, דכתיב: ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם; וסופה גמילות חסדים, דכתיב: ויקבר אותו בגיא.
7. **כמבואר במסכת קידושין דף פב ע"ב** ר"ש בן אלעזר אומר: אם ראית מימך. תניא, ר"ש בן אלעזר אומר: מימי לא ראיתי צבי קייץ, וארי סבל, ושועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער.
8. **כמסופר במסכת בבא בתרא דף י ע"א** וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע אם אלהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? א"ל: כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם. א"ל: [אדרבה], זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו? ואתם קרוין עבדים, שנאמר כי לי בני ישראל עבדים! אמר לו ר"ע אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים, דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם.
9. **במדרש בראשית רבה (וילנא) פרשת נח ה קץ כל בשר בא לפני,** הגיע זמנם להקצץ, הגיע זמן לעשות בתה, הגיע קטיגורים שלהן לפני כל כך למה כי מלאה הארץ חמס מפניהם, איזהו חמס ואיזה היא גזל, א"ר חנינא חמס אינו שוה פרוטה, וגזל שווה פרוטה, וכך היו אנשי המבול עושים היה אחד מהם מוציא קופתו מליאה תורמוסים והיה זה בא ונוטל פחות משוה פרוטה וזה בא ונוטל פחות משוה פרוטה, עד מקום שאינו יכול להוציאו ממנו בדין.
10. **כתוב במדרש הגדול פרשת נח חטאים זה גילוי עריות שהיה בהן,** שנאמר ותשחת הארץ לפני האלהים שהשחיתוה בעבירה שהיו מחליפין מטותיהן זה לזה ומהלכין ערומים בשוק. לצים זה שהיו מתלוצצין כנגד מתושלח ונח בשעה שהיו מוכיחין אותן, וכיו ותמלא הארץ חמס. שהיו פושטין ידיהן בגזל. ועליהן הוא אומר גבולות ישיגו עדר גזלו וירעו. חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה (איוב כד, ב - ג), שהיה היתום מקבץ פרוטה אל פרוטה וקונה לו חמור והאלמנה קונה לה שור והן גוזלין אותן.
11. **בבבות דרבי נתן פ"ד על גמילות חסדים כיצד הרי הוא אומר כי חסד חפצתי ולא זבח (הושע ו' ו') העולם מתחלה לא נברא אלא בחסד שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם (תהלים פ"ט ג'). פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים והיה ר' יהושע הולך אחריו וראה בית המקדש חרב אמר ר' יהושע אוי לנו על זה שהוא חרב מקום שמכפרים בו עונותיהם של ישראל. א"ל בני אל ירע לך יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמילות חסדים שנאמר כי חסד חפצתי ולא זבח (הושע ו' ו'). שכן מצינו בדניאל איש חמודות שהיה מתעסק בגמילות חסדים. ומה הן גמילות חסדים שהיה דניאל מתעסק בהם אם תאמר עולות וזבחים מקריב בבבל והלא כבר נאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעלה עולותיך (דברים י"ב י"ג י"ד) אלא מה הן גמילות חסדים שהיה מתעסק בהן היה מתקן את הכלה ומשמחה ומלווה את המת ונותן פרוטה לעני ומתפלל שלשה פעמים בכל יום ותפלתו מתקבלת ברצון.**
12. **בפירוש המשנה מסכת אבות פרק ג משנה טו** וז"ל אחר כך אמר, שהמעלות לא יושגו לפי שעור גודל המעשה, אלא לפי רוב מספר המעשה. וזה, שהמעלות אמנם יושגו בכפול מעשי הטוב פעמים רבות, ובוה יושג הקנין, לא בשיעשה האדם מעשה אחד גדול ממעשי הטוב, שבוה לבדו לא יושג קנין. משל זה, שהאדם אם יתן למי שראוי אלף דינר, בפעם אחת ולאיש אחד, לא תושג לו מעלת הנדיבות בזה המעשה האחד הגדול, כמו שתושג למי שיתנדב אלף פעמים באלף דינר, ויתן כל דינר מהם על צד הנדיבות, לפי שזה יכפל על ידו מעשה הנדיבות אלף פעמים, ויושג קנין חזק, וזה פעם אחת בלבד התעוררה הנפש התעוררות גדולה למעשה טוב, ואחר כך פסקה מזה. וכן בתורה אין שכר מי שפדה אסיר במאה דינר, או נתן צדקה לעני במאה דינר שהיו די מחסורו, כמו מי שפדה עשרה אסירים, או השלים חסרון עשרה עניים, ואפילו בעשרה דינרים. ולזה תקיש. וזה הוא ענין אומרו: לפי רוב המעשה אבל לא על פי המעשה.

החותם במרכת שבת שלום ומבורך.
הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

